

Szólalj meg bátran a zene nyelvén!

Tartalomjegyzék

Előszó	2
Előismeretek	2
Általános szabályok	2
Gyakorlatok	2
Dallam	2
Pentaton improvizáció	2
Népdalimprovizáció	4
Dallam akkordinga fölé	6
Dallam akkordsor fölé	7
Egyveleg	8
Dallam dalkíséret fölé	8
Variáció	9
Díszítés	9
Dallamdíszítés	9
Basszusdíszítés	9
Figuráció	9
Felrakás	10
Bővítés	10
Akkordok beszúrása	10
Echo	10
Álzárlatos coda	11
Lüktetés megváltoztatása	11
Proportio	11
Partita	11
Újraharmonizálás	12
Korálelőjáték	12
Transzponálás, transzformálás	13
Minore-maggiore váltás	13
Transzformálás	14
Ritornell	14
Stílusjegyek felismerése és alkalmazása	14
Saját anyag	15
4 ütem	15

8 ütem	16
12-16 ütem	16
Moduláció szekvenciával	16
Nagyobb forma	16
Fúga	18
Harmonizáció	18
Basszusharmonizáció	18
Harmóniahelyettesítések	18
Csak záróhang	18
1 ütem 1 akkord	18
1 hang 1 akkord	18
1 hang 2 akkord	18
Változó harmóniaritmus	18
Közjátékos korálelőjáték	18
Stílusok	20
Építőelemek	20
Akkordsorok	20
Táncok	21

Előszó

Előismeretek

- kottaolvasás
- akkord

Általános szabályok

Minden gyakorlatot minél többféle, minél különbözőbb variációban végezz el, legfőképp minél több hangnemben.

Amikor ketten két különböző szerepben játszottok, megbeszélés szerint cserélgethettek.

Gyakorlatok

Dallam

Pentaton improvizáció

- Hangszerelés

-
- The musical score for 'The Wind' by John Williams is presented in a piano accompaniment format. The score is written in 2/4 time and the key of D major, indicated by two sharps (F# and C#) in the key signature. The piano part is written in bass clef. The score consists of two systems. The first system begins with a repeat sign and a first ending. The second system includes a second ending and a coda. The piano part is written in bass clef with a key signature of two sharps (F# and C#). The score is marked with 'A' and 'B' for section markers, and 'Coda' for the final section. The tempo is marked 'Allegretto' and the mood is 'Moderato'. The score is for a piano accompaniment, with the piano part written in bass clef. The score is in 2/4 time and the key of D major. The score consists of two systems. The first system includes a repeat sign and a first ending. The second system includes a second ending and a coda. The piano part is written in bass clef with a key signature of two sharps (F# and C#). The score is marked with 'A' and 'B' for section markers, and 'Coda' for the final section. The tempo is marked 'Allegretto' and the mood is 'Moderato'. The score is for a piano accompaniment, with the piano part written in bass clef.

- Variációk

-

- * Altató

-
- The musical score for 'The Rose Tree' is presented in two systems. The first system consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is in G major, 2/4 time, and begins with a treble clef. The piano accompaniment is in the same key and time, starting with a bass clef. The second system continues the vocal line and piano accompaniment, ending with a double bar line. The piano accompaniment features a simple harmonic progression in the right hand and a bass line in the left hand.

- 3

- * Bolgár ritmusok
 - 3+3+2/8
 - 3+2/8
 - 2+2+3/8
- Dallam felrakása
 - * két kézzel oktávban
 - * két kéz felváltva
 - * két kézzel 2 szólamban
- Dallam felosztása frázisokra
 - * 2+2 ütem
 - * 1+1+2 ütem
- Dallam formája
 - * periódus: A Av
 - * zenei mondat: A Av B
- Figyeld meg!
 - A dallam jellegzetes ritmikától nyer karaktert.
 - A dallam csúcspontját érdemes előre eltervezni.

Népdalimprovizáció

- Hangszerelés
 - énekhang vagy bármilyen hangszer
- Szabályok
 - Válassz egy népdalt vagy népies mődalt (giusto ritmikáját).

– Írd le az alábbi jellemzőit:

- * sorszerkezet (betűjelekkel, esetleg színekkel jelölve)
- * dallamsorok hullámvázása (grafikusan ábrázolva)
- * hangsor
- * egy sor hány ütem
- * TODO

– Ilyen vagy némileg módosított tulajdonságokkal rögtönözz egy népdalt, lehetőleg énekelve (pl. lalázva vagy szolmizálva).

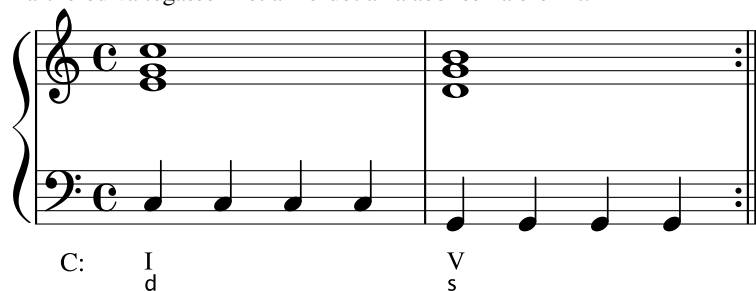

- Ötletek (sorszerkezet szerint csoportosítva)

- A A5 A5v A
 - * Sárga vagyok, mint a nyárfa levele
 - * Száraz fából könnyű hidat csinálni
- A B B A
 - * Csillagok, csillagok
 - * Szépen úszik a vadkácsa a vízen
- A B Bv A
 - * Erdő, erdő, de magos a teteje
 - * Túl a Tiszán faragnak az ácsok
- A A B A
 - * A csitári hegyek alatt
 - * Általmennék én a Tiszán ladikon
 - * Erdő, erdő, erdő, marosszéki kerek erdő
- A A B Bv
 - * Kis kece lányom
- A5 A5v A Av
 - * Röpkülj, páva, röpkülj
 - * Béreslegény
- Figyeld meg!
 - Egy természetes dallam levegőnyi frázisokból épül fel.
 - Egy frázis visszatérhet, akár módosítva; így könnyű megjegyezni, és a hallgatónak is az ismerősség érzését nyújtja.
 - Rögtönzéskor bátran indulj ki meglevő anyagból.

Dallam akkordinga fölé

- Hangszerelés
 - akkordikus hangszer
 - énekhang vagy bármilyen hangszer (opcionális)
- Szabályok
 - Partnered váltogasson két akkordot az alábbi séma szerint:

- Improvizálj fölé dallamot.
- Az akkordinga addig ismétlődjön, amíg nem jelzel.
- Variációk
 - Ha még nem ismered az akkordokat, partnered vagy másvalaki játsszon elő dallamokat, Te pedig ismételd őket.

- Fokozatosan vezess be díszítőhangokat.

- * Csak akkordhangok
- * Akkordhangok + átmenő hangok
- * Akkordhangok + váltóhangok
- * Akkordhangok + késleltetések
- * Mindenféle díszítés
- V. fok helyett vegyél más akkordot:
 - * IV
 - * II (csak dúrban)
 - * VII (csak természetes mollban)
 - * VI
 - * III
- Próbálkozhattok modális hangsorokkal is.
- Figyeld meg!
 - Egy dallam elsősorban az aktuális harmónia, másodsorban az aktuális hangsor hangjaiból építkezik.

Dallam akkordsor fölé

- Hangszerelés
 - akkordikus hangszer
 - énekhang vagy bármilyen hangszer (opcionális)
- Szabályok
 - Válassz egy érdekes akkordsort.
 - Partnered ismétlegesse jelzésig, Te pedig improvizálj fölé dallamot. (Kezdetben minél egyszerűbb dallamokra törekedj.)
- Ötletek

- Id. Akkordsorok
- barokk chaconne-ok
- könnyűzenei számok
- Variációk
 - Szólamok eloszlása
 - * Partner: basszus, Te: harmóniák + dallam
 - * Te: basszus + dallam
 - * Te: basszus + harmóniák + dallam

Egyveleg

- Hangszerelés
 - akkordikus hangszer
 - énekhang vagy bármilyen hangszer (opcionális)
- Szabályok
 - Válassz egy népszerű akkordsort, és gyűjts minél több komolyzenei művet vagy könnyűzenei számot, amely rá épül.
 - Partnered ismétелgesse a harmóniasort, Te pedig játszd a művek dallamait egymás után.
- Példák
 - Pachelbel: Canon
 - La Folia
 - Romanesca
 - d-s-l-f
 - Blues-kör

Dallam dalkíséret fölé

- Hangszerelés
 - akkordikus hangszer
 - énekhang vagy bármilyen hangszer (opcionális)
- Szabályok
 - Válassz egy dalt egyszerű, végig hasonlóan figurált kísérettel vagy egy olyan tételt, amely gyakorlatilag egy figurált akkordsor.
 - Partnered játssza a harmóniákat, Te pedig improvizálj fölé dallamot.
- Ötletek
 - Bach: Das Wohltemperierte Klavier I. C-dúr prelúdium (Gounod: Ave Maria)
 - Bach: Das Wohltemperierte Klavier I. c-moll prelúdium
 - Bach: c-moll kis prelúdium
 - Saint-Saëns: Hattyú
- Variációk
 - Partnered a kíséretet ne kottából, hanem harmóniai vázból játssza.

Variáció

Díszítés

Dallamdíszítés

- Hangszerelés
 - akkordikus hangszer
 - énekhang vagy bármilyen hangszer (opcionális)
- Szabályok
 - Válassz egy népének-kíséretet (pl. az alábbi kötetekből) vagy egy dalt, melynek dallama egyenletes értékekben mozog.
 - * Bach: Négyszólamú korálfeldolgozások
 - * Szent vagy, Uram!
 - * Evangélikus Énekeskönyv
 - Partnered játssza a kíséretét fele tempóban, Te pedig improvizálva díszítsd ki a dallamát barokkos motívumokkal.
- Variációk
 - Szólamok eloszlása
 - * Partner: basszus, Te: harmóniák + dallam
 - * Te: basszus + dallam
 - * Te: basszus + harmóniák + dallam
- Példák
 - Bach: Ich ruf zu Dir BWV 639 (folytatni a díszítést)
 - Bach: O Mensch, bewein dein Sünde groß BWV 622
 - Bach: Schmücke dich BWV 654
 - Bach: Komm, Heiliger Geist BWV 651

Basszusdíszítés

- Hangszerelés
 - akkordikus hangszer
- Szabályok
 - Válassz egy akkordsort.
 - A basszusát díszítsd ki a stílusra jellemző motívumokkal.
- Példák
 - Pachelbel: Canon -> Corelli: Karácsonyi concerto
 - d-l-r-s walking bass

Figuráció

- Hangszerelés
 - akkordikus hangszer
- Szabályok
 - Válassz egy akkordsort vagy egyszerű akkordkíséretes tételt.

– Figuráld a kíséretét különféle módokon. Pár ötlet:

Felrakás

- Hangszerelés
 - orgona
- Szabályok
 - Válassz egy népének-kíséretet.
 - Játssz a következő felrakásokban, különféle regisztrációkban:
 - * Pedál: basszus 16' regiszterrel, manuál: többi szólam
 - * Pedál: basszus 16' regiszterrel, főmű: dallam, mellékmű: kíséret
 - * Pedál: basszus 16' regiszterrel, főmű: dallam oktávval lejjebb, mellékmű: kíséret
 - * Pedál: dallam 4' regiszterrel, manuál: többi szólam
 - * Pedál: dallam 4' regiszterrel, főmű: basszus 16' regiszterrel, mellékmű: kíséret

Bővítés

Akkordok beszúrása

- Hangszerelés
 - akkordikus hangszer
- Szabályok
 - Válassz egy akkordsort.
 - A súlyos helyekre játssz késleltetéseket.
 - A súlytalan helyeken, ahol nem változik a harmónia, játssz új akkordokat.

Echo

- Hangszerelés
 - énekhang vagy bármilyen hangszer
- Szabályok
 - Válassz egy témát, mely jól elkülöníthető frázisokból áll.
 - Minden frázis után játssz visszahangszerűen a frázis utolsó felét.
- Variációk

- Az echót tetszőlegesen variálhatod, pl. díszítheted.
- Példák
 - Sietze de Vries TODO

Álzárlatos coda

- Hangszerelés
 - akkordikus hangszer
- Szabályok
 - Válassz egy akkordsort.
 - A záró I. fok helyett játszd az alábbi akkordok valamelyikét: VI, I7^b, I5^b 6, I3^b 4 vagy I^b2.
 - Ezután játssz egy IV-I zárlatot.
- Variációk
 - Az I. fokú mellékdomináns előtti V. fok lehet moll színezetű.
- Példák
 - Bach-korárelőjátékok (pl. BWV 599, BWV 605, BWV 616 stb.)

Lüktetés megváltoztatása

Proportio

- Hangszerelés
 - énekhang vagy bármilyen hangszer
- Szabályok
 - Válassz egy páros metrumú táncételt.
 - Játssz le, majd utána rögtönözd a hármas metrumú változatát.
- Példák
 - Speer: Musikalisch-Türkischer Eulen-Spiegel - táncok - TODO kotta

Partita

- Hangszerelés
 - énekhang vagy bármilyen hangszer
- Szabályok
 - Válassz egy témát.
 - Válassz 3-5 különböző lüktetésű táncípust.
 - Játssz a témát a táncételek lüktetése és karaktere szerint, szükség szerint díszítve a dallamot.
- Példa - TODO
 - Overture
 - Allemande
 - Courante
 - Sarabande
 - Gigue

Újraharmonizálás

- Hangszerelés
 - akkordikus hangszer
- Előfeltétel
 - Harmonizáció
- Szabályok
 - Válassz egy dallamot.
 - Játssz különféle harmonizációkkal.
- Példák
 - Publio Delgado
 - Harmath Dénes

Korárelőjáték

- Hangszerelés
 - orgona
- Szabályok
 - Válassz egy népének-kíséretet.
 - Válassz néhány variációs lehetőséget az eddig említettek közül.
 - Alkalmazd egyre több ilyen kíséretre, egyszerre mindig csak egyet.
- Variációk
 - Ha a liturgiában kevés idő van, a népéneknek csak az első (vagy első kettő) és utolsó sorát vedd.
- Példák

SZVU 114

Kivágás Felrakás Figuráció

Diszkrét átmérő hang váltóhang *tr* előlegzés akkoordhang 0 0 0 késleltetés Coda

SZVU 222

Kivágás Echo

Lüktetés megváltoztatása

pikárdiai tere

rítmusvariáció

Transzponálás, transzformálás

Minore-maggiore váltás

- Hangszerelés
 - énekhang vagy bármilyen hangszer
- Szabályok
 - Válassz egy dallamot.
 - Ha dúrban van, mollban játszd el és fordítva.
- Ötletek
 - Karácsonyi dalok

- In the Mood
- Chopin: Gyászinduló
- Beethoven: Holdfény-szonáta 1. tétel
- Példák
 - Oleg Berg
 - Mahler: 1. szimfónia 3. tétel
 - Tales of Monkey Island - LeChuck's Theme

Transzformálás

- Hangszerelés
 - énekhang vagy bármilyen hangszer
- Szabályok
 - Válassz egy dallamot.
 - Játssz el a hangsorának összes hangjáról kezdve.
- Variációk
 - Harmonizációs képességek birtokában harmonizáld meg mindegyik hangról kezdődő változatot.

Ritornell

- Hangszerelés
 - egy vagy több tetszőleges hangszer
- Szabályok
 - Válassz egy rövid (4 vagy 8 ütemes) témát.
 - Játssz el, majd partnered egy átvezető résszel moduláljon egy új hangnembe, ezután Te pedig abban a hangnemben játszd a témát, amibe az átvezetés eljutott.
 - Ezt ismétlegessétek pár alkalommal, az utolsó témára pedig jussatok vissza az eredeti hangnembe.
- Variációk
 - A hangnemtervet megbeszélhetitek előre, vagy hallás után lekövetheted.
 - Az átvezetések hosszát megbeszélhetitek előre, vagy erős zárattal tegye egyértelművé a partnered őket.

Stílusjegyek felismerése és alkalmazása

- Hangszerelés
 - akkordikus hangszer
- Előfeltétel
 - Stílusok
- Szabályok
 - Válassz egy népszerű témát, mely elég rugalmasan feldolgozható (pl. gyerekdal vagy népdal).
 - Válassz néhány zenei stílust, és írd össze pár stílusjegyüket, amiket alkalmazni fogsz a téma feldolgozása során.

- Játssz a témát különféle stílusokban.
- Példák
 - Richard Grayson
 - Harmath Dénes

Saját anyag

Előfeltétel:

- Dallam
- Variáció

Lépések:

- csak harmóniasor
- +karakter
 - lüktetés
 - ritmusképlet
 - figuráció
- +dallam
 - csak akkordhangok
 - díszítőhangok

4 ütem

- típusok
 - barokk
 - * “standard kör”
 - * ereszkedő
 - * emelkedő
 - * inga
 - pop
 - * d-s-l-f
 - * d-l-r-s
 - * l-d-s-r#
- saját harmóniasor
 - harmóniák szerepe
 - * fő
 - I
 - V
 - IV
 - * mellék
 - II
 - III
 - VI

- stílusok harmónianyelve

8 ütem

- szekvenciák
 - autentikus: l-r-s-d-f-t-m-l
 - plagális-autentikus: d-s-l-m-f-d-s-d
 - autentikus-plagális: d-f-r-s-m-l-f-d
 - plagális: d-s-r-l-m-f-s-d
- formák
 - periódus: A(4) Av (4)
 - zenei mondat: A(2) Av(2) B(4)
 - kontrasztáló periódus: A(2) B(2) A(v)(2) C(2)
 - kvintváltás: A(2) A5(2) A5v(2) A(2)
 - kvintváltás: A(2) A5(2) b(1) bv(1) A(2)

12-16 ütem

- formák
 - strófikus: A(4) B(4) C(4) D(4)
 - háromtagú forma: A(4) B(4) A(4)
 - szűkített háromtagú forma: A(4) Av(4) B(4) Av(4)
- hangnemtervek
 - +/- I
 - párhuzamos
 - minore/maggiore
 - tercrokron

Moduláció szekvenciával

Nagyobb forma

- kontrasztáló téma
- nagy háromtagú forma
 - A
 - B
 - A
 - mindegyik 4 soros
 - menüett
- rondóforma
 - T
 - E1
 - T

- E2
 - T
 - mindegyik 4 soros
 - gavotte
- nyitányforma
 - A
 - B
 - Av
 - Bv
 - Av
 - ouverture
- ritornell
 - R
 - S1
 - Rv +1
 - S2
 - Rv parallel
 - S3
 - R
 - concerto
- fantázia
 - T
 - T +1
 - szekvencia
 - orgonapont
 - zárlat (coda T -1)
 - prelúdium
- nagy kéttagú forma
 - 1. * T
 - * szekvencia
 - * zárlat +1
 - 2. * T +1
 - * T -1 parallel
 - * (szekvencia)
 - * zárlat
 - bármilyen táncjáték

Fúga

Harmonizáció

Basszusharmonizáció

Harmóniahelyettesítések

Csak záróhang

1 ütem 1 akkord

- Happy Birthday
- Pál, Kata, Péter
- Boci, boci, tarka

1 hang 1 akkord

- 2 dallamhang egymás után - tipikus fordulatok
- Zárlatok mint idiómák
- 3 hang
- 4 hang
- Korálsor - cél, zárlat

1 hang 2 akkord

- 1 hang 1 akkordból kiindulva +
 - alap-szext
 - átmenő szekund
 - basszuskésleltetés
 - kromatikus basszus
 - basszus oktáv + késleltetés

Változó harmóniaritmus

Közjátékos korálelőjáték

- Előfeltételek
 - Saját anyag
- Hangszerelés
 - orgona
- Szabályok
 - Válassz egy népénekdallamot, egy karaktert, felrakást és figurációt.

- Találj ki egy közjátékot, mely ritornello-szerűen a dallamsorok között fog különböző hangnemekben megjelenni, és írd le a harmóniai vázát.
- Írd fel a formai és hangnemtervet, vagyis hogy a ritornellók és korálsorok hogyan következnek egymás után, valamint milyen hangnemben kezdődnek és végződnek.

Stílusok

Építőelemek

Akkordsorok

Happy Birthday

F: d s 7 s d 6 m f 6 3 d

Pachelbel: Canon

D: d s l m f d f s

Bach: Goldberg-variációk

G: d 6 t 6# s 6 m 6 f s d

La Folia

a: l # m l s d s l r # m l r # m l

Vavilov (attr. Caccini): Ave Maria

g: l 7 r 7 s 7 d 7 f 7 t 7 5# # m 6 # l 6 # m l

Paganini: 24. caprice

a: l # m l # m l # m l # m l r s d 6 r d 6 f # m l

Passamezzo moderno

C: d f d s d ta d f 4 3 d

Greensleeves/Romanesca/Passamezzo antico

a: l s l # m l s l # m l d s l # m d s l # m l

Purcell: Chaconne (The Fairy Queen)

C: d s r l 6 m f s 7 6# s f 6 3 d

Blues-kör (12 ütemes)
Swing

C: 9 9 9 9 9 9 10b 9 10b 11#
7b 7b 7b 7b 7b 7b 7 7 7
6 6 6 6 6 6 6 6 6
d f d s f d s d s d

Táncok